

Erä- ja luontokulttuurimuseo Savonlinnaan

15/04.049/2021

ELJ § 8

Selostus:

Suomen Metsästysmuseum ja Suomen Kalastusmuseum yhdistys käynnistivät maa- ja metsätalousministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä museoviraston tukemana vuoden 2020 alussa hankkeen valtakunnallisen, luonnon virkistyskäyttömuotoja yhdistävän uuden museon aikaansaamiseksi. Museon visio on luotu yhteiskehittäen ja konsepti on suunniteltu yhteistyössä strateginen muotoilu- ja suunnittelutoimisto Pentagon Designin ja Pink Eminencen kanssa.

Museo on erä- ja luontoharrastajien sekä monialaisten tutkijoiden yhteisö. Se on yhteisen oppimisen alusta, joka innostaa oppimaan matalalla kynnyksellä erätaitoja ja ympäristötietoa. Erä- ja luontokulttuurimuseo aloittaa rohkeasti ja asiantuntevasti yhteiskunnallisia keskusteluja ja lisää ymmärrystä tieteen äänellä. Museo antaa välineitä ja voimaannuttaa ihmisiä toimimaan yhdessä kestävässä tulevaisuudessa puolesta niin Suomessa kuin globaalisti.

Tavoitteina on luoda kansainvälisesti vetovoimainen, kunnianhimoinen ja yhteiskunnallisesti vaikuttava Suomen erä- ja luontokulttuurin kokemisen ja esittelyn keskus. Kerää, tallentaa, tutkii ja esittelee suomalaista eränkäyntiä ja suomalaisten suhdetta luontoon metsästyksen, kalastuksen, retkeilyn, marjastuksen, luontokuvauksen ja muun luonnon virkistyskäytön näkökulmasta.

Museo tarjoaa merkityksellisiä sisältöjä, jotka muuttavat ihmisten elämää vahvistamalla heidän luontosuhdettaan ja lisäämällä hyvinvointia.

Uudella museolla tulee olemaan tärkeä rooli Suomen maakuvassa ja sijaintialueen imagon luomisessa, aluetalouden vaikuttajana, sekä kansainvälisesti merkittävänä kulttuurikohteena.

Tapahtumakeskuksen visio on: Erä- ja luontokulttuurimuseo on kaikille saavutettava, kokonaisvaltainen elämys suomalaiseen erä- ja luontokulttuuriin. Suunnittelussa tavoitteena on 100.000 vierailijaa vuodessa ja aktiivinen kohtaamispaikka TOP 10 joukossa Suomessa. Museon aluetaloudellisten vaikutusten arvioidaan olevan noin 5 MEUR vuodessa.

Museolle on tarkoitus rakentaa noin 6000 m² arkkitehtonisesti

korkeatasoiset uudet tilat, jotka toimivat pysyvien ja vaihtuvien näyttelyiden lisäksi tapahtumien, koulutuksen ja opastuksen toiminnallisena keskuksena. Museon rakentamisen arvioidaan maksavan 5 000 euroa neliömetriltä ja näyttelyrakentamisen 1 500–2 000 euroa neliöltä. Investoinnista valtio on yleensä maksanut 30 %, viimeaikaisissa pk-seudun hankkeissa 50 % eduskunnan päätöksellä.

Hanke on edennyt vaiheeseen, jossa selvitetään, mistä kunnasta tulee Suomen eräkultuurikeskus. Halukkaiden kuntien tulee kertoa perustelut kiinnostukselleen tammikuun 2021 loppuun mennessä. Samalla kiinnostuneiden kuntien on esiteltävä ehdotuksensa museon tiloiksi, näkemyksensä vierailijapotentialista, alueensa tarjoamat resurssit ja synergiaedut museolle sekä alustavan valmiutensa museohankkeen rahoittamiseksi. Arvioinnin jälkeen neuvotteluvaiheeseen valitaan neljä paikkakuntaa. Päätös museon sijoittumisesta tehdään toukokuussa 2021.

Sijaintipäätökseen vaikuttavia arvioitavia asioita ovat;

1. Museon merkitys paikkakunnalle tai seudulle.
2. Tarjottava sijainti.
3. Vierailijapotentiali.
4. Tarjottavat resurssit; synergia- ja kumppanuusedut.
5. Valmius rahoittaa rakentamista ja toimintaa.

Savonlinnan vahvuudet Erä- ja luontokulttuurimuseolle

- Savonlinnan seudun paras valtti on suuret ja puhtaat vesistöt norppineen sekä upea, osin erämaa luonto, joka tarjoaa uskomattomia elämyksiä

- Lisäksi meillä sijaitsee Metsähallituksen kohteet: Linnansaaren ja Koloveden kansallispuisto, Punkaharjun suojelualue ja virkistysalueet

- Tuleva UNESCO maailmanperintökohde (luonnonperintö), kansallinen kaupunkipuisto luovat merkittävää synergiaa. UNESCO luo kansainvälistä tunnettuutta ja auttaa luomaan kansainvälisen tason vetovoimaisen pohjoisen eräkultuurin esittelykohteen

- Savonlinnan museokeskittymä: Metsämuseo Lusto, Riihisaari ja Olavinlinna muodostavat 'kriittisen massan' ja turvaavat osaamisen ja työvoiman saannin

- Suomen Järvikalastusmuseon kokoelmat n. 3700 esinettä + dokumentaatiota - voidaan sopia näiden integroimisesta uuteen

museokonseptiin.

- Yhteys luontoon toteutuu Savonlinnassa helposti: metsä- ja järviluonto, monipuolinen rajapinta eräkulttuuriin tarjolla, kohteet ovat helposti saavutettavissa

- Hyvät mahdollisuus yritysysteistyöhön alueen luontomatkailuyritysten kanssa.

- Savonlinna on merkittävä matkailukohde ja brändi, jota ympäröi Saimaa tuhansine saarineen.

- Savonlinnan ja Saimaan matkailua kehitetään laajamittaisella kehittämishanketoiminnalla, joka kohdistuu luonnon- ja kulttuuriperinnön esille nostamiseen. Aktiivisen hankesalkun koko 2021-2023 on noin 5 miljoonaa euroa. Luonto-Saimaa -hanke (1,06 miljoonaa euroa 2020-2022) tähtää luonto- ja eräelämysten tuotteistamiseen ja niiden saavutettavuuden ja ostettavuuden parantamiseen.

- Savonlinna yhdessä naapurikaupunkien kanssa hakee Euroopan Kulttuuripääkaupungin statusta vuodelle 2026. Savonlinnassa Erä- ja luontokulttuurimuseo kytketään osaksi Saimaa Ilmiö 2026 Euroopan Kulttuuripääkaupunki vuotta, jonka tapahtumat ajoittuvat vuosille 2022-2026. Saimaa ilmiön alueella liikkuu vuositasolla 2,8 miljoonaa matkailijaa (rekisteröidyt yöpymiset majoitusliikkeissä). Savonlinnassa on vuosittain n. 1 miljoona matkailijoiden ja vapaa-ajanasukkaiden yöpymistä.

- Erä- ja Luontokulttuurimuseohankkeen toteuttamiseen on lähtökohtaisesti saatavissa EAKR-rahoitusta, jonka suuruus investoinneista voi olla 30%, kehittämisessä 50% ja yhteistyöhankkeissa 70% kokonaiskustannuksista.

Vierailijapotentiaali

- Olavinlinna - Riihisaari - vuosittain yhteensä n. 100 000 - 120 000 kävijää

- Metsämuseo Lusto n. 40 000 kävijää parhaimpina vuosina (riippuen näyttelyaiheista)

- Savonlinnan seudun kansallispuistojen ja Metsähallituksen alueiden kävijämäärät ovat vuosittain 150 000 Linnansaari 35 000 Kolovesi 15 000 tasolla, Pihlajaveden alueella kävijämäärät ovat samalla tasolla kuin Linnansaaren kansallispuistossa. Määrät ovat voimakkaassa kasvussa 2020 ja kasvun odotetaan jatkuvan.

- Savonlinnan matkailustrategian mukaisesti on aloitettu matkailun kehittäminen ympärivuotiseksi kävijämäärät painottaessa lomakausiin. Talveen liittyviä sisältöjä ja aktiviteetteja kehittämällä ja hyödyntämällä matkailualueen synergiaetuja kausiluonteisuutta pystytään merkittävästi tasoittamaan.

Elinkeinopalveluiden selvittämät sijoituspaikkavaihtoehdot

1. Kansainvälisen viestinnän laitoksen (KVL):n entiset tilat (n. 3200m²) vapautuvat muuhun käyttöön. Rakennus on rakennettu muunneltavaksi v. 1993. Siellä on hissit, auditoriot, ruokalat, näyttelytiloja, sosiaali-tiloja ja työtiloja yms.. valmiina. Niiden välittömässä yhteydessä on myös Taito-teknologiatalo (n. 1500m²). Alueella upeat näköalat ympäristöön, sekä usean hehtaarin puutarha sekä kasvihuone. Tontilla on noin 3 ha metsä- ja luonnontilaista aluetta rakennusten välittömässä läheisyydessä, johon on mahdollista kehittää 'elävää erämuseota' ulkoilmatoimintoihin.

KVL:n talo soveltuu erinomaisesti erä- ja luontokulttuurimuseoksi sijaintinsa ja jo valmiiden tilojen muunneltavuuden ansiosta. Museo voidaan toteuttaa KVL:n taloon kohtuullisin kustannuksin ja mahdollinen uudisrakentamisen tarve on vain 1500 m². Tässä sijainnissa museon alkuinvestoinnit jäävät pienemmäksi ja ja matkailuvetovoiman kannalta keskeiseen vuosittain uudistuvaan näyttelytoimintaan tulee jäämään riittävästi resursseja.

Erä- ja luontokulttuurimuseon sijoittuminen KVL:n tiloihin vahvistaa Savonlinnan kaupunkikeskustan matkailullista vetovoimaa ja tukee keskusta-alueen kaupallista kehittämistä. Museolla voisi olla myös pedagogista yhteistyötä välittömässä läheisyydessä toimivaan Talvisalon koulun Heikinpohjan toimipisteeseen (toimii OKL:n entisissä tiloissa), sekä laajemmin kaupungin sivistystoimen kanssa.

2. Nykyinen pääterveysasema n.10 000 m² vapautuu 2022. Kohde vaatii korjaustöitä, mutta jos se on muuta kuin terveyshuollon toimintaa niin päästään maltillisemmalla korjauksella ja vaiheittain. Pääterveysaseman kiinteistö sijaitsee optimaalisesti muiden julkisten terveyspalveluiden äärellä Saimaan rannalla, joten kiinteistön toimialakohtainen lisäarvo on todennäköisesti suurimmillaan vanhusten asumispalveluissa.

3. Erä- ja luontokulttuurimuseon sijoittaminen Luston yhteyteen toisi toiminnallisia synergiaetuja, ja vahvistaisi Punkaharjun luonto-elämysmatkailukokonaisuutta. Asiaa on selvitetty yhteistyössä Luston johdon kanssa ja todettiin että Erä- ja luontokulttuurimuseon uudisrakennuksen sijoittaminen valtatie suuntaisesti museon laajennushankkeena hyödyntäisi arkkitehtonisesti metsämuseon rakennusta ja mahdollistaisi uudisrakennuksen toteuttamisen

kokonaistaloudellisesti.

Luston peruskorjaushankkeessa voidaan ottaa huomioon Erä-luontokulttuurimuseon kytkentä ja laajennus voidaan toteuttaa toiminnallisesti analogisesti kuin aiempi laajennus metsäkonenäyttelyille. 2008 valmistuneen puurakenteisen Konehallin (2700 m², josta 800 näyttelytilaa) toteutuneet kokonaiskustannukset olivat n. 4,5 M€:a. Synergiahyödyt pienentäisivät käytännössä rakennettavan puurakenteisen uudisrakennuksen kokonaispinta-alaa, koska arkkitehtoonisesti korkeatasoinen Luston päärakennus, ravintola, auditorio, toimistot ja työtilat olisi hyödynnettävissä osana yhteistä asiakaselämystä ja käytännön toimintaa. Myös piha-alueet ja paikoitusalueet olisivat valmiina. Karkeasti arvioiden uudisrakentamisen osuus tässä vaihtoehdossa olisi arviolta n. 4000 m² pääasiassa näyttely ja varastotilaa. Teollisen puurakentamisen viimeisimmillä rakenneratkaisuilla laajennusosan rakennuskustannusten voidaan arvioida olevan rakennuskustannusindeksi huomioiden noin 7,5 M€. Arvio perustuu Konehallin toteutuneisiin kokonaiskustannuksiin. Erämuseon sijoittaminen Luston yhteyteen esityslistan liitteenä A

Lopputuloksena syntyisi ainutlaatuinen pohjoiseen metsäluonnon ja eräelämysten näyttelykokonaisuus maailman mittakaavassa. Suomen Metsämuseosäätiön kannanotto esityslistan liitteenä B.

4. Nälkälinnanmäki

Museo tulisi toteutettavaksi kokonaan uudisrakennuksena, johtuen olemassa olevan rakennuksen heikosta teknisestä kunnosta.

Nykyisen kiinteistön hyötypinta-ala on noin 1100 m².

Lisärakentaminen vaatisi kaavamuutoksen. Toteutus vaaditussa laajuudessa edellyttäisi vaativaa kalliorakentamista pysäköintiin ja näyttelytiloihin, joten siitä tulisi kustannuksiltaan erittäin kallis, ottaen huomioon lisäksi nykyisen rakennuksen purkukustannukset.

5. Yritystalo Schauman

Yritystalon toisessa kerroksessa on vapaana n. 4000 m² ja ensimmäisessä kerroksessa 2000 m² raakatilaa, johon Erä- ja Luontokulttuurimuseon voisi periaatteessa kokonaistilantarpeen puolesta toteuttaa. Yritystalon ympäristö ei tue Erä- ja luontomuseon toimintaa, koska yritystalo sijaitsee keskellä raskaan teollisuuden aluetta UPM:n vaneritehtaan ja syväsataman välissä. Museon sijoittaminen yritystaloon edellyttäisi myös koko talon julkisivujen saneerausta. Sijainti ei myöskään tue kaupungin kaupallista ja matkailullista kehittämistä.

Kokonaistarkastelussa Erä- ja Luontomuseon sijoituspaikaksi on käytännössä kaksi erittäin potentiaalista vaihtoehtoa

- KVL:n talon ja Taitotalon muodostama kokonaisuus

- Metsämuseo Luston kanssa yhteistyössä toteutettava erämuseon laajennus Luston yhteyteen.

Kummassakin vaihtoehdossa Savonlinna tarjoaa Erä- ja luontokulttuurimuseolle erinomaisen mahdollisuuden harjoittaa menestyvää ja kehittyvää Erä- ja Luontokulttuurimuseotoimintaa Suomessa.

Savonlinnan kaupungin osallistuminen Erä- ja luontokulttuurimuseon toteuttamiseen Savonlinnassa

KVL:n talon ja Taitotalon muodostama kokonaisuus

Savonlinnan kaupunki luovuttaa apportina Erä- ja luontokulttuurimuseosäätiölle peruspääomaan KVL:n ja Taito-talon rakennukset vuokratontilla (30v sopimus), mikäli museosäätiö päättää sijoittaa Erä- ja luontokulttuurimuseon ko. tiloihin. Edellyttää että valtuusto päättäisi asian.

Metsämuseo Luston yhteyteen rakennettava laajennus Erä-luontokulttuurimuseolle.

Savonlinnan kaupunki osallistuu Metsämuseo Luston yhteyteen rakennettavan Erä- ja luontokulttuurimuseon toteutushankkeen oman pääoman ehtoiseen rahoitusosuuteen 20%:n ja enintään 300 000 €:n panostuksella. Edellyttää että valtuusto päättäisi asian.

Em. lisäksi kummassakin vaihtoehdossa

- Yhteistyöhön sisältyy kohdemarkkinointi osana Visit Savonlinna-matkailumarkkinointia sekä Lake Saimaa Purest Finland -markkinointiyhteistyö.

- Savonlinnan kaupunki varaa 40 000 euron vuosittaisen määrärahan näyttelytoiminnan kehittämishankkeisiin. Edellyttää että valtuusto päättäisi asian. Yhdessä museosäätiön kanssa haetaan ulkopuolista rahoitusta näyttelytoiminnan kehittämiseen. Tavoitteena n. 260 000 €:n vuotuinen hankekanta näyttelytoiminnan kehittämiseen. Savonlinna kuuluu EU:n 1-tukialueeseen, jossa yhteistyöhankkeisiin on saatavissa 70% EAKR-rahoitusosuus

- Savonlinnan kaupungin elinkeinopalvelut edesauttaa rakentamaan yhdessä säätiön kanssa paikallisen erä- ja luontoalan yritysryhmän. Yritysryhmän tavoitteena on luoda Savonlinnan seudulle aitoja eräelämyksiä tuottava yritysverkosto Erä- ja luontokulttuurimuseon toiminnan elämykselliseksi laajennukseksi palvelemaan kotimaisia ja

ulkomaalaisia luontomatkailijoita. Koloveden, Puruveden, Pihlajaveden ja Haukiveden ainutlaatuinen luontoympäristö antaa kansainvälisessä mittakaavassa merkittävän kilpailuedun Erä- ja luontokulttuurimuseon toimintaan.

Valmistelussa mukana ollut Savonlinnan Hankekehitys Oy:n erikoisasiantuntija Pellervo Kokkonen. (matkailu ja kansainvälinen yhteistyö)

(valmistelu: yrityspalvelupäällikkö Juha Turtiainen 044 571 5853, vs. elinkeinojohtaja Jarmo Häkkinen, p. 044 417 4008)

Valtuutettu Sanna Metsälä on tehnyt valtuustoaloitteen, että Savonlinna tekisi hakemuksen eräkulttuurimuseon saamiseksi alueelle.

Toimivalta:

Savonlinnan kaupunginhallitus on 5.2.2018 § 31 delegoinut elinkeinojaostolle seuraavan toimivallan: Elinkeinojaostolla on toimivalta päättää Savonlinnan kaupungin elinkeinopoliittisten investointihankkeiden ja toiminta-avustusten hyväksymisestä ja omarahoitusosuudesta tulosalueensa määrärahan puitteissa.

Savonlinnan kaupungin osallistuminen selostusosan mukaisilla toimenpiteillä Erä- ja luontokulttuurimuseon toiminnan tukemiseen Savonlinnassa edellyttää, että Savonlinnan kaupunginvaltuusto tekee asiaa koskevat lainvoimaiset päätökset.

Yritysvaikutusten arviointi:

Arviointilomake liitteenä C

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään, että Savonlinnan kaupunki osallistuu kilpailuun Erä- ja luontokulttuurimuseon sijaintipaikkakunnasta selostusosan valmistelutekstin mukaisesti.

Sijaintipaikkavaihtoehto mahdollisuuksia ovat:

- KVL:n talon ja Taito-talon muodostama kokonaisuus tai
- Metsämuseo Luston yhteyteen toteutettava laajennusosa

Mikäli Savonlinna on mukana kilpailutuksen toiselle kierroksella,

käydään Erä-ja luontokulttuurimuseosäätiön kanssa neuvottelut vaihtoehtojen välillä. Käytävän keskustelun perusteella valmistellaan lopullinen ehdotus Erä-ja luontokulttuurimuseosäätiölle ja valmistellaan esitykset kaupungin valtuuston päätöksentekoa varten. Neuvotteluesitykset sitovat Savonlinnan kaupunkia vasta, kun kaupunginvaltuuston asiaa koskevat päätökset ovat lainvoimaisia.

Käsittely:

Kaupunginjohtaja muutti esitystä siten että, esitetään Kaupunginhallitukselle että Savonlinnan kaupunki osallistuu kilpailuun Erä- ja luontokulttuurimuseon sijaintipaikkakunnasta.

Annetaan vs.elinkeinojohtajalle ja yrityspalvelupäällikölle tehtäväksi valmistella vaihtoehtopaikkaesityksiin myös Savonranta ja Kerimäen kalatalousmuseon alue.

Jäsen Ari Ora liittyi kokoukseen tämän pykälän aikan klo 16.59

Päätös:

Esitys hyväksyttiin edellä olevin lisäyksin.

Toimenpiteet:

Kaupunginhallitus